

Verslag van de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven

Verslag van de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven

Aan de orde is **het verslag van de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven (Verslag over het verloop van de verkiezingen en besluit over toelating gekozen leden)**.

De **voorzitter**:

Aan de orde is nu het verslag van de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven. Ik geef graag het woord aan de heer Ellian van de VVD, de voorzitter van de commissie. Maar eerst de heer Markuszower nog even.

De heer **Markuszower** (PVV):

Ik heb een punt van orde. In het reces is een brief binnengekomen bij de Voorzitter en de Griffier waarin staat dat de PVV-fractie weer aangemeld wenst te worden voor een lidmaatschap in het Presidium.

De **voorzitter**:

Kijk eens aan.

De heer **Markuszower** (PVV):

Dat moet altijd formeel worden bekrachtigd door de Tweede Kamer als een hamerstuk. Ik heb net pas begrepen dat dat niet automatisch gaat, dus doe ik het even via dit punt van orde. Als u dat even wilt laten bekrachtigen door de Tweede Kamer, ben ik u zeer erkentelijk.

De **voorzitter**:

We gaan dat verzoek verwerken.

De heer **Markuszower** (PVV):

Nee, dat moet nu dus even bekrachtigd worden.

De **voorzitter**:

Dat doe ik niet even zo zelf, maar ik begrijp uw verzoek. We gaan daar even naar kijken.

De heer **Markuszower** (PVV):

Oké, dan kom ik zo bij u terug.

De **voorzitter**:

Het woord is aan de heer Ellian. Graag stilte in de zaal.

De heer **Ellian** (voorzitter van de commissie):

Dank, voorzitter. Op 3 juni 2025 viel het kabinet, waardoor een vervroegde Tweede Kamerverkiezing moest worden uitgeschreven. Een paar dagen later besloot het kabinet na overleg met de Kiesraad, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken dat deze verkiezingen zouden plaatsvinden op 29 oktober 2025. In vijf maanden tijd dienden de Kiesraad en gemeenten te zorgen voor een uitvoerbaar en controleerbaar verkiezingsproces. Zij hebben wederom keihard gewerkt om in korte tijd te zorgen voor een zorgvuldig en betrouwbaar verkiezingsproces. In ruim 10.000 stembureaus kon worden gestemd. Het organiseren van het stem- en telproces is een enorme operatie. Al diegenen die hebben meegeholpen aan het organiseren van deze verkiezingen verdienen niets anders dan lof en complimenten. Wij zijn al deze mensen veel dank verschuldigd, want

zonder al deze fenomenale inspanningen zouden wij hier vandaag niet hebben gezeten. Veel dank namens de commissie, maar ik denk en hoop dat ik die dank ook namens de gehele Kamer mag uitspreken.

(Geroffel op de bankjes)

De heer **Ellian** (voorzitter van de commissie):

Vandaag breng ik namens de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven verslag uit over het verloop van de verkiezingen, de vaststelling van de uitslag en de toelating van de leden. Deze taken volgen uit artikel 7.6 van het Reglement van Orde. De grondwettelijke grondslag is artikel 58 van de Grondwet.

Voorzitter. De commissie zou kunnen worden omschreven als het laatste slot op de deur. Na alle controles van gemeenten en de Kiesraad kijkt de commissie nog eens goed naar mogelijk geschillen, zoals onregelmatigheden, bezwaren en telverschillen. Dat doet de commissie door de processen-verbaal van alle stembureaus te controleren. Deze controle is op donderdag 6 november en vrijdag 7 november uitgevoerd door tientallen medewerkers van de Kamer in de plenaire zaal. Met veel precisie en enthousiasme hebben zij deze controle uitgevoerd en daarmee een belangrijke bijdrage geleverd aan de taken van de commissie. Dus ook hun zeg ik dank.

Als voorbereiding op onze taken heeft de commissie een aantal werkbezoeken afgelegd. De commissie is op woensdag 29 oktober bij een aantal stembureaus gaan kijken om kennis te kunnen nemen van het telproces, de organisatie en de ingebouwde controles. De commissie is ook op bezoek geweest bij een centrale stemopneming op donderdag 30 oktober. Het was weer indrukwekkend om te zien hoe er met vele vrijwilligers en medewerkers van gemeenten op een structureerde manier werd geteld.

Voorzitter. Het organiseren van verkiezingen is ingewikkelder dan vaak gedacht wordt. Stembussen moeten bijvoorbeeld beveiligd vervoerd worden. Gemeenten hebben hele commandokamers om alles te kunnen volgen. Vrijwilligers en medewerkers zijn de hele dag bezig met controleren en tellen. Het is mijn hoop dat in de toekomst in het openbaar wat uitgebreider aandacht besteed wordt aan de ongelofelijke organisatie die nodig is om verkiezingen mogelijk te maken.

Voorzitter. De commissie heeft bij de controle van de processen-verbaal gekeken naar de onregelmatigheden en bijzonderheden die zijn genoteerd. Hieruit zijn de volgende observaties naar voren gekomen. De toegankelijkheid van stembureaus leidt nog steeds tot vele problemen en bezwaren van kiezers, met name als het gaat om toegankelijkheid voor rolstoelen en scootmobielen. Dit blijft een terugkerend probleem. In veel stembureaus was er regelmatig een storing met de tablets voor de elektronische registratie, waardoor kiezers soms even moesten wachten tot ze hun stem konden uitbrengen. Kiezers klaagden ook over gebrek aan privacy in het stembokje. Zo gaven zij aan dat andere mensen makkelijk konden zien wat zij stemden, waarbij ook de grootte van het stembiljet vaak als reden wordt genoemd. De meest voorkomende klacht ging dan ook over de grootte en daarmee leesbaarheid en begrijpelijkheid van het stembiljet. Niet alleen voor kiezers maar ook voor tellers blijft dit een enorm obstakel. Zo gaat er veel tijd verloren aan het uitvouwen en sorteren, voordat überhaupt toegekomen kan worden aan het daadwerkelijk tellen van die stembiljetten.

Daarnaast kozen dit jaar weer veel gemeenten voor de centrale stemopneming in plaats van de decentrale stemopneming. Dit zorgt ervoor dat tellers niet tot diep in de nacht door moeten tellen, wat ervoor zorgt dat er dus fouten worden gemaakt. Veel gemeenten zijn heel positief hierover, maar een kanttekening hierbij is dat het meer geld en capaciteit kan kosten. Zo moet er een grote locatie worden afgehuurd en moeten er meer vrijwilligers worden

benaderd. Kleine gemeenten lijken nog steeds voor de decentrale stemopneming te kiezen.

Voorzitter. De commissie heeft ook andere bijzonderheden geconstateerd, waarvan ik er enkele uitlecht. In Delft verloor een kiezer zijn trouwring toen hij zijn stembiljet wilde inleveren. Pas aan het einde van de avond, toen de stembus mocht worden geopend, kon de trouwring eruit worden gevist. Wij hopen natuurlijk dat het huwelijk dit overleefd heeft. Een jongedame was net 18 geworden en zou voor het eerst haar stem mogen uitbrengen. Zij had een ansichtkaart van de burgemeester ontvangen, en dacht met die ansichtkaart te kunnen stemmen. Dat kon natuurlijk niet, maar wij hopen dat zij uiteindelijk haar stempas nog heeft gevonden. In Bloemendaal viel er een lamp uit het plafond. Er waren geen gewonden. Gelukkig was er een kiezer met een behoorlijke lengte die de lamp direct weer heeft kunnen aansluiten. Bij een ander stembureau ging om 19.00 uur de buitenverlichting uit. Die verlichting was niet meer aan te krijgen, dus uiteindelijk is er een auto bij het stembureau geparkeerd, met de verlichting aan, om te zorgen dat er buiten toch verlichting was.

Voorzitter. Dat het uitbrengen van je stem niet altijd zonder gevaar is, blijkt uit het verhaal van een kiezer uit Barneveld. Bij het vervullen van zijn burgerplicht raakte de Barnevelder tot bloedens toe gewond aan zijn hand, toen die kwam vast te zitten in de gleuf van de stembus. Het duurde uiteindelijk een halfuur om hem uit zijn benarde positie te bevrijden. In de plaatselijke krant sprak hij van "verkiezingen om nooit te vergeten". We wensen hem uiteraard beterschap.

Voorzitter. De commissie heeft zoals in de voorgaande jaren ook de telverschillen onderzocht. De commissie heeft net als in '23 en '24 een telverschil van meer dan vijftien als richtlijn genomen. Vervolgens kijkt de commissie of er een verklaring is voor het hoge telverschil. Zoals eerder vermeld, ziet de commissie haar werk als controle van de controle. Dat betekent dat de commissie eerst nagaat wat de gemeente en de Kiesraad in dit geval al hebben gedaan. Bij de vorige Tweede Kamerverkiezingen besloot de Kamer op verzoek van onze commissie tot hertelling bij vier stembureaus in Tilburg. Bij die vier stembureaus constateerde de commissie namelijk een telverschil van groter dan vijftien zonder verklaring, waarbij in één stembureau het telverschil zelfs groter was dan 2%. In het controleprotocol van de Kiesraad van toentertijd stond dat een telverschil groter dan 2% nader onderzocht moest worden en dat dat kon leiden tot een hertelling. Toen werd echter alleen het aantal toegelaten kiezers herteld en dus niet het aantal uitgebrachte stemmen. De verklaring is echter vaak te vinden in fouten bij het tellen van de stembiljetten. Na de hertelling van toen waren uiteindelijk 74 van de 75 telverschillen opgelost.

Naar aanleiding van deze bevindingen heeft de Kiesraad twee veranderingen doorgevoerd. De Kiesraad heeft namelijk het criterium van de commissie overgenomen: een telverschil van groter dan vijftien moet altijd worden onderzocht. Indien een onderzoek leidt tot hertelling, moet ook altijd het aantal uitgebrachte stemmen worden herteld en niet alleen het aantal toegelaten kiezers. Door deze veranderingen, "verbeteringen" zou je kunnen zeggen, worden telverschillen veel eerder opgelost en vindt er een nog grondigere controle plaats.

Tijdens de controle van deze verkiezing constateerde de commissie uiteindelijk in drie stembureaus in Rotterdam een telverschil van groter dan vijftien zonder verklaring, waarbij in één stembureau het stemverschil groter was dan 2%. Het ging om telverschillen van 17, 19 en 22. In totaal is dat 58. De commissie heeft een hertelling echter niet noodzakelijk geacht. Het grootste verschil ten opzichte van 2023 is immers dat de stembiljetten wél herteld zijn. Een kwaliteitsteam van tellers in de gemeente Rotterdam heeft bij deze stembureaus het aantal toegelaten kiezers en het aantal uitgebrachte stemmen herteld. Bij het stembureau met het telverschil van groter dan 2% heeft het kwaliteitsteam beide aantallen zelfs nogmaals herteld. Daarom achtte de commissie het uiteindelijk niet nodig om hiervoor op vrijdagavond 7 november jongstleden de Kamer te verzoeken om een opdracht te geven tot een hertelling bij deze stembureaus.

Voorzitter. Tijdens deze verkiezing vond er in vijf gemeenten een experiment plaats. In Alphen aan den Rijn, Boekel, Borne, Midden-Delfland en Tynaarlo werd voor een tweede keer geëxperimenteerd met een kleiner stembiljet, nu voor het eerst tijdens een Tweede Kamerverkiezing. Tijdens de werkbezoeken van de commissie werd direct duidelijk dat er net als in 2024 veel enthousiasme is over het nieuwe stembiljet. Het tellen van de stemmen is gemakkelijker en gaat veel sneller. Zo zijn tellers niet eerst heel lang bezig met het uitvouwen van een enorm biljet en kunnen ze in één oogopslag zien op welke lijst en op welke kandidaat is gestemd. Ook kiezers zijn erg positief. Zij vinden het kleinere stembiljet overzichtelijk en handig. De enige klacht vanuit kiezers was dat de lijstnummers verticaal en de kandidaatnummers horizontaal zijn gerangschikt. Deze verwarring kan makkelijk worden voorkomen door bijvoorbeeld ook de kandidaatnummers verticaal te rangschikken.

Een belangrijk aandachtspunt is natuurlijk het aantal ongeldige stemmen bij dit experiment. Het landelijk gemiddelde was toen 0,18%, terwijl het gemiddelde van de vijf experimentgemeenten vier keer zo hoog was. Dit jaar was het landelijk gemiddelde aandeel ongeldige stemmen 0,27%. In de experimentgemeenten was het gemiddelde aandeel ongeldige stemmen 0,48%. Dat is dus minder dan twee keer zo veel en dus ook duidelijk minder dan bij het eerste experiment. Dat kan het gevolg zijn van het feit dat kiezers in deze gemeenten gewend zijn geraakt aan het kleinere stembiljet. De commissie adviseert de Kamer en regering om op korte termijn stappen te zetten ter zake het kleinere stembiljet. Voor de Handelingen heb ik er een meegenomen. Dit hebben we gekregen van de Kiesraad. Dit is dus wat tellers in Nederland de hele avond, 10 miljoen keer, moeten doen. En dan moeten ze het in elkaar vouwen en in de bus doen. Dit is het kleinere stembiljet. De commissie gaat er uiteraard niet over, maar we achten het wel noodzakelijk om zowel de Kamer als de regering erop te wijzen dat het op deze manier, met het grote stembiljet, echt niet meer kan.

Voorzitter. Er waren ongeldige stemmen in de gemeenten Losser, Stein en Westerwolde waar ik apart aandacht aan wil besteden. In deze gemeenten zijn namelijk in totaal 262 stemmen ongeldig verklaard omdat die op een stembiljet uit een andere kieskring zijn uitgebracht. Dat is een buitengewoon betreuenswaardige situatie die zich niet zou mogen voordoen, temeer omdat de ongeldigheid van die stembiljetten in dit geval buiten de macht van de kiezers ligt; zij konden er niets aan doen dat zij een biljet uitgereikt kregen van een andere kieskring. Dat biljet had natuurlijk nooit op die plek mogen zijn. De oorzaak hiervan ligt in het distributieproces van de drukker van de stembiljetten. De commissie en de Kiesraad hebben helaas moeten concluderen dat er op grond van de wet geen andere mogelijkheid was dan deze stemmen ongeldig verklaren. Dat doet pijn, want deze mensen dachten gestemd te hebben, om vervolgens hun stem ongeldig verklaard te zien worden. De commissie betreurt dit zeer.

Ik ga naar de aanbevelingen. De commissie heeft er een aantal. De uitslagen van deze verkiezingen lagen historisch dicht bij elkaar. Er is echter nergens geregeld hoe moet worden omgegaan met telverschillen indien het verschil nóg kleiner is en of een hertelling dan bijvoorbeeld noodzakelijk is. Het is voorstelbaar dat bij een klein verschil, van bijvoorbeeld enkele duizenden stemmen tussen de eerste en de tweede, hertelling wenselijk is. De huidige termijnen uit de Kieswet maken dit overigens bepaald niet eenvoudig. Die termijnen dienen wat de commissie betreft in alle gevallen tegen het licht te worden gehouden, zeker indien hertellingen noodzakelijk zijn. De schaduw van een Kamerbesluit op zaterdagochtend is ook niet bepaald bevorderlijk.

De centrale stemopneming wordt door twee derde van de gemeenten gekozen. Aangezien de Kiesraad altijd alle gemeenten adviseert de centrale stemopneming te hanteren voor een beter telproces beveelt de commissie aan om te kijken of deze keuze ook gepaard kan gaan met extra financiële ondersteuning. Een terugkerend geluid is namelijk dat gemeenten, zeker

de grote, fors financieel moeten bijleggen om verkiezingen te organiseren. Dat is wel vreemd, aangezien zij voor ons deze landelijke verkiezingen organiseren. De Kieswet zou op dit punt duidelijkheid moeten verschaffen.

Zoals aangegeven is de toegankelijkheid van stembureaus voor rolstoelen en scootmobielen een terugkerend probleem. De commissie beveelt aan voor de volgende verkiezingen hier wederom werk van te maken, en te zorgen dat de toegankelijkheid wordt vergroot. Ten aanzien van het stembiljet beveelt de commissie dus aan om stappen te zetten. Ook de Kieswet moet tegen het licht worden gehouden. Het lijkt de commissie een verantwoordelijkheid van de Kamer en de regering om dit daadwerkelijk ter hand te nemen. En creëer duidelijkheid over de gang van zaken na sluiting van de stembureaus. Ik wil graag benadrukken: er is geen definitieve uitslag op woensdagavond. Sterker nog, er moet bij de meeste gemeenten donderdag nog geteld worden. Onduidelijkheden ontstaan door prognoses, exitpolls en extrapolaties. Telwerk is mensenwerk en moet zorgvuldig gebeuren.

Voorzitter. Ik ga naar de toelating van de leden. De commissie beoordeelt of de door de Kiesraad benoemde personen als lid van deze Kamer kunnen worden toegelaten. Ten behoeve hiervan onderzoekt de commissie de geloofsbrieven. Dit onderzoek wordt bij elke verkiezing en elke tussentijdse benoeming zeer nauwkeurig voorbereid door de Griffie plenair. De geloofsbrieven zijn de documenten waarmee wordt aangetoond dat een gekozene voldoet aan alle eisen van het Kamerlidmaatschap. Deze staan vermeld in artikel 56 en artikel 57 van de Grondwet en artikel V 1 en V 3 van de Kieswet. De liefhebber kan ze daar nazoeken. De essentie is de benoeming, de aanvaarding daarvan, uiteraard het bezitten van de Nederlandse nationaliteit, de vereiste leeftijd en geen ontzetting uit het kiesrecht. Ook controleren we op onverenigbare openbare betrekkingen.

De commissie meldt dat de heer Timmermans en de heer Castelein hun benoeming niet hebben aanvaard. Voor alle 150 door de Kiesraad benoemden die de benoeming hebben aanvaard, heeft de commissie vastgesteld dat zij als lid kunnen worden toegelaten tot de Kamer. De commissie stelt daarom voor om de volgende leden als lid tot de Kamer toe te laten, nadat zij de eed respectievelijk de verklaring of de belofte hebben afgelegd. Dat zijn er 150 en ik moet ze allemaal oplezen.

A.A. Aartsen te Terheijden, I. El Abassi te Utrecht, F. Abdi te Amsterdam, A.F.J. van Ark te Maarssen, E. Armut te Groningen, R.J. van Asten te 's-Gravenhage, S.R.T. van Baarle te Rotterdam, P. Bamenga te Eindhoven, T.H.P. Baudet te Amsterdam, B. Becker te Wassenaar, S.M. Beckerman te Groningen, F. Belhirsch te Rotterdam, D.J. van den Berg te Huizen, N. van Berkel te Wassenaar, H. Bevers te Leeuwarden, A.N. Biekman te Schiedam, M.H. Bikker te Gouda, L. Boelsma-Hoekstra te Idskenhuisen, H. Bontenbal te Rotterdam, D.T. Boomsma te Amsterdam, M.C.H. Boon te Bergen op Zoom, M. Bosma te Amsterdam, D.G. Boswijk te Kockengen, S. El Boujdaini te Rotterdam, R.P. Brekelmans te Oisterwijk, C.M. van Brenk-van Barneveld te Utrecht, T.A. van den Brink te Amersfoort, G. van den Brink te Amersfoort, L. Bromet te Monnickendam, J.G.L.M. Bühler te Geleen, E. van der Burg te Amsterdam, T.J. Bushoff te Groningen, A.A.H. van Campen te Zwolle, D.G.M. Ceder te Amsterdam, S. Ceulemans te Rotterdam, R.A.B. Claassen te Landgraaf, D.R.F. Clemminck te Utrecht, I. Coenradie te Rotterdam, L.A.J.M. Dassen te 's-Gravenhage, R.J. Dekker te Amsterdam, H.L.O. Dijk te Delft, J.P. Dijk te Groningen, A.P.C. van Dijk te Amsterdam, D.J.H. van Dijk te Benthuisen, E. van Dijk te 's-Gravenhage, I. van Dijk te Gemert, S.E.M. Dobbe te Arnhem, P. van Duijvenvoorde te Amsterdam, B.J. Eerdmans te Rotterdam, W.P.J. van Eijk te Weert, U. Ellian te Almere, D.A. Ergin te Schiedam, S.P.A. Erkens te Kerkrade, M.H.M. Faber te Hoevelaken, A.J. Flach te Hendrik-Ido-Ambacht, M. Goudzwaard te Leeuwarden, D.J.G. Graus te Heerlen, P.A. Grinwis te 's-Gravenhage, P.C. de Groot te Harderwijk, S. Hamstra te Ermelo, E. Heinen te 's-Gravenhage, H.D. Heutink te Overdinkel, R. den Hollander te Ansen, M.P. Hoogeveen te Oegstgeest, H.E. de Hoop te Sneek, P. van Houwelingen te 's-Gravenhage, T. ten Hove te Ernst, D.J. Huidekooper te 's-Gravenhage,

R.A. Huizenga te Zwolle, C.A. Jansen te Almere, F.J.H. Jansen te Amsterdam, R.A.A. Jetten te 's-Gravenhage, H.G. Jumelet te Erica, V.P.G. Karremans te Rotterdam, B.C. Kathmann te Rotterdam, M.C.G. Keijzer te Edam-Volendam, A. Kisteman te Zwolle, J.F. Klaver te 's-Gravenhage, F.C.O. Klos te Sint-Gillis, België, J.C. Koorevaar te Goudriaan, A. Kops te Overasselt, A.H.J. de Kort te Eindhoven, U.I. Köse te Dongen, I. Kostić te Groningen, S.C. Kröger te Amsterdam, H.M. Krul te Den Helder, A. Lahlah te Tilburg, A.N. Lammers te Genemuiden, M.R.H. van Lanschot te Eindhoven, T.M.T. van der Lee te Amsterdam, V. Maeijer te Krimpen aan den IJssel, G. Markuszower te Amsterdam, C. Martens-America te Bilthoven, R.F. van Meetelen te Bergen op Zoom, G.F.C. van Meijeren te Heino, I.J.M. Michon-Derkzen te 's-Gravenhage, M. Mohandis te Gouda, N. Moinat te Purmerend, J. Mooiman te Zoetermeer, M. Moorman te Amsterdam, E. Mulder te Zwolle, S. Mutluer te Zaandam, A. Nanninga te Amsterdam, S.J. Neijenhuis te Bennekom, J.N.J. Nobel te Hoofddorp, A.S. van Oosterhout te Amsterdam, H. Oosterhuis te Amersfoort, A. Oualhadj te 's-Gravenhage, E. Ouwehand te 's-Gravenhage, J.M. Paternotte te Leiderdorp, M.H. Patijn te Hilversum, W. Paulusma te Groningen, K.P. Piri te 's-Gravenhage, C.A.M. van der Plas te Deventer, A. Podt te Utrecht, E.C. Prickaert te Dordrecht, A.J. Rajer te Almere, Q.M. Rajkowski te Vleuten, I. Rooderkerk te Amsterdam, R. de Roon te Aardenburg, J.M.M. Schilder te Volendam, J. Schoonis te Coye-la-Forêt Frankrijk, B.A. Schutz te Oud-Vossemeer, J.C. Sneller te 's-Gravenhage, H.S. Steen te Hengelo, C. Stoffer te Elspeet, T.S.M. Stöteler te Almelo, J.C.G. Straatman te Bladel, J.A. Struijs te Hellevoetsluis, L.C.J. Stultiens te 's-Gravenhage, M. Synhaeve te Lent, C. Teunissen te 's-Gravenhage, E.S. Tijmstra te Purmerend, M. Tseggai te 's-Gravenhage, M.C.A. Vellinga-Beemsterboer te Boazum, H. Vermeer te Harderwijk, M. Vervuurt te Venlo, J.A. Vijlbrief te Woubrugge, L. Vliegthart te Rijswijk, E. Vlottes te Apeldoorn, M. Vondeling te Rhoon, L.G. de Vos te 's-Gravenhage, H. Wendel te Groningen, J.J. van der Werf te Voorburg, E.M. Westerveld te Nijmegen, F.M. Wiersma te Holwert, G. Wilders te 's-Gravenhage, D. Yeşilgöz-Zegerius te Amsterdam, A. Zalınyan te Hoofddorp, J.M. Zwinkels te Utrecht.

Voorzitter. De commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven komt tot de conclusie dat de Tweede Kamerverkiezingen op 29 oktober 2025 eerlijk, transparant en controleerbaar zijn verlopen. Ook voldoet deze Tweede Kamerverkiezing aan de waarborgen van toegankelijkheid, stemgeheim en stemvrijheid. Voorts concludeert de commissie dat de zojuist genoemde 150 personen toegelaten kunnen worden als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Tot slot dank ik mijn medecommissieleden mevrouw Songül Mutluer, de heer Alexander Kops, mevrouw Marieke Wijen-Nass en mevrouw Ilse Saris. Mevrouw Wijen-Nass en mevrouw Saris hebben ondanks het feit dat zij niet herkozen zijn hun bijdrage geleverd aan deze commissie en dat verdient het om apart benoemd te worden. Uiteraard dank aan de griffier de heer Youri Kling, onze communicatieadviseur mevrouw Samira Kleijn en de Griffie plenair onder leiding van mevrouw Linda Kipp. Zij hebben veel voorbereidend werk voor ons gedaan. Rest mij alle collega's te danken voor het in mij gestelde vertrouwen als voorzitter van deze commissie. Dat ik weer een bijdrage heb mogen leveren aan democratische verkiezingen in het land dat mijn ouders en mij vrijheid en democratie heeft gegeven, blijf ik als zeer eervol beschouwen.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

(Geroffel op de bankjes)

De **voorzitter**:

Dank aan de commissie, en in het bijzonder aan de voorzitter, voor het vele werk dat in zeer

korte tijd verricht is. Het is altijd weer een huzarenstukje.

Ik stel voor conform de voorstellen van de commissie te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

(Het rapport is opgenomen aan het eind van deze editie.)